

فصل ۱

کلیات

تعاریف و اصطلاحات

■ **رویکرد برنامه درسی ملی:** منظور از این اصطلاح، جهت‌گیری آموزش‌های مدرسه‌ای بر اساس فلسفه تربیتی نظام حاکم بر جامعه و انتظارات رهبران، مردم و نهادها از برنامه درسی ملی است. این رویکرد، رویکرد فطرت‌گرای توحیدی نام دارد که مقصد عالی آن، شکوفایی گرایش‌های الهی در انسان و تربیت انسان خلیفه الله است.

■ **دنیای کار:** شامل کار مزدی، پیگیری حرفه و شغل در زندگی در همه جنبه‌های زندگی اجتماعی است. دنیای کار از دنیای آموزش و زندگی شخصی متمایز است. دنیای کار اعم از زندگی شغلی، بازار کار، محیط واقعی کار و بنگاه‌های اقتصادی است.

■ **محیط کار:** موقعیتی است که افراد در آن کار می‌کنند و گستره‌ای وسیع از فضاها از خانه تا کارخانه بزرگ را شامل می‌شود.

■ **بنگاه اقتصادی:** محلی که در آن فعالیت‌های اقتصادی مبتنی بر استاندارد ملی طبقه‌بندی فعالیت‌های اقتصادی صورت می‌گیرد.

■ **صلاحیت حرفه‌ای:** مجموعه‌ای از شایستگی‌های حرفه‌ای است که با توجه به سطح، نوع و وسعت آنها به سطوح دیگر تقسیم خواهند شد.

■ **آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای (TVET):** آموزش و تربیت در قلمرو دنیای کار جهت زمینه‌سازی، آمادگی، نگهداشت و ارتقاء شغلی و حرفه‌ای را گویند. آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای واژه‌ای جامع است که به جنبه‌هایی از فرآیند آموزشی و تربیتی، دربرگیرنده، مطالعه فناوری‌ها و علوم وابسته، کسب نگرش‌ها و مهارت‌های عملی، فهم و دانش مرتبط با حرفه‌ها را در بخش‌های گوناگون اقتصادی و زندگی اجتماعی، علاوه بر آموزش عمومی، ارجاع و اطلاق می‌شود. این واژه اعم از آموزش فنی و حرفه‌ای رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته است. همچنین این آموزش‌ها شامل طیف وسیعی از فرصت‌های توسعه مهارت‌ها است که با بافت‌های ملی و محلی هماهنگ می‌گردد. یادگیری برای یاد گرفتن و رشد سواد و مهارت‌های محاسبه، مهارت‌های عرضی (غیر فنی) و مهارت‌های شهروندی نیز از مؤلفه‌های جدایی‌ناپذیر آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای می‌باشند.

■ **شغل (Job):** واژه شغل «استخدام شدن برای ارائه خدمت و یا برای مدتی خاص» می‌باشد. شغل محدود به زمان و فرد کارفرما است. شغل مجموعه از کارها و وظایف مشخص است که در یک جایگاه خاص تعریف می‌شود. یک شخص ممکن است در یک حرفه در زمان‌های گوناگون مشاغل متفاوت داشته باشد.

■ **حرفه (Occupation):** مجموعه‌ای از مشاغل دنیای کار است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های مورد نیاز دارد. حرفه مشغولیت اصلی فرد در طول زندگی است. استاندارد حرفه‌ای، حداقل‌های مورد انتظار دنیای کار در یک حرفه را نشان می‌دهد. حرفه مرتبط با فرد و نقش وی در بازار و دنیای کار است (مانند حسابداری، خانه دار، جوشکار، پرستار، مهندس ساختمان). اکثر حرفه‌ها در بخش‌های مختلف وجود دارد در حالی که برخی از حرفه‌ها (مهندس معدن) مربوط به بخش خاصی است. یک حرفه مجموعه‌ای از مشاغل است که شباهت معقولانه‌ای از نظر کارها، دانش و توانایی‌های مورد نیاز دارد.

■ **وظیفه (Duty):** وظیفه عبارت است از مسئولیت و نقش اصلی مشخصی که در یک جایگاه شغلی یا حرفه برای شخص در نظر می‌گیرند. برای مثال از وظایف اصلی یک تعمیرکار خودرو می‌توان به تعمیر سیستم مولد قدرت، تعمیر سیستم انتقال قدرت و... اشاره کرد. از تکنسین مکاترونیک انتظار می‌رود نگهداری و تعمیرات سیستم‌های کنترل عددی را به عنوان وظیفه انجام دهد.

■ **تکلیف کاری (Task):** یک تکلیف کاری فعالیت مشخصی است که دارای ابتدا و انتها می‌باشد و شامل مراحل منطقی است. معمولاً هر وظیفه به چندین تکلیف کاری تقسیم می‌شود. به طور مثال، یکی از تکالیف کاری وظیفه «تعمیر سیستم مولد قدرت»، تنظیم سیستم جرقه می‌باشد.

■ **شایستگی (Competency):** مجموعه‌ای اثبات شده از دانش، مهارت و نگرش مورد نیاز جهت انجام یک تکلیف کاری، بر اساس استاندارد راه شایستگی گویند. شایستگی‌ها در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به سه دسته شایستگی‌های فنی، غیر فنی و عمومی تقسیم‌بندی می‌شوند.

■ مرحله کار – Step

فعالیت‌های لازم برای انجام یک تکلیف کاری را «مرحله کار» می‌گویند. مراحل انجام کار یک رویه مشروح انجام کار است. معمولاً هر تکلیف کاری از سه یا چند مرحله کار تشکیل شده است.

حرفه: خانه‌دار

وظیفه: نگهداری حیاط

کار: چمن زدن

مرحله کار: روش نمودن چمن زن

■ استاندارد عملکرد (Performance Standard)

شایستگی‌های حرفه‌ای دنیای کار براساس استاندارد عملکرد استوار است. آن سطح شناخته شده و قابل قبول برای انجام یک کار در یک حرفه یا شغل را استاندارد عملکرد آن کار می‌نامند. معمولاً در استاندارد عملکرد شرایط انجام کار، عملکرد و معیار ارزیابی آورده می‌شود (رجوع به نمون برگ‌های ارزشیابی در انتهای

مقاله). در ادامه نمونه‌هایی از استاندارد عملکرد آورده شده است:
نمونه ۱: استاندارد عملکرد جهت انجام کار «بررسی پمپ‌ها و سیالات» در حرفه مکترونیک:

بررسی پمپ‌ها و سیالات طبق چک‌لیست به‌طوری که پمپ‌ها طبق مشخصات کار کرده و لزجت و سطح روغن طبق مشخصات سازنده باشد.

نمونه ۲: استاندارد عملکرد جهت انجام کار «رسم مدارها و نقشه‌های الکتریکی با رایانه» در حرفه برق کار ماهر:

رسم نقشه‌های مدارهای فرمان با نرم‌افزار نقشه‌کشی و در فرمت‌برداری به نحوی که مطابق با نقشه دستی موجود بوده و علائم به کار رفته در آن با استاندارد IEC مطابق باشد.

نمونه ۳: استاندارد عملکرد جهت انجام کار «اجرای عملیات اولیه تراشکاری» در حرفه ماشین کار عمومی:

اجرای عملیات اولیه تراشکاری (روتراشی - پله تراشی - پیشانی تراشی) با استفاده از ماشین تراش و ابزارهای تراش به‌صورتی که قطعه کار با دقت ابعادی با تolerانس $\pm 0.1 \text{ mm}$ و پرداخت سطح $Ra 1/6$ حاصل شود.

■ مهارت (skills) (شامل تفکر و عمل):

توانایی عضلات و ایجاد هماهنگی بین آنها و یا به عبارتی هماهنگی بین اعمال روانی، حرکتی را مهارت گویند. البته از سطوح بالایی حوزه شناختی نیز به عنوان مهارت یاد می‌شود. در هر تکلیف کاری حداقل سه و حداکثر شش مرحله کاری وجود دارد که هر مرحله شامل دانش و مهارت است به‌نحوی که انجام هر مهارت مستلزم کاربرد دانش است و تعریف مذکور عملیاتی کردن مهارت را مدنظر دارد. بنابراین هر شایستگی (تکلیف کاری) می‌تواند از چندین مهارت تشکیل شده باشد.

■ ویژگی‌ها و شاخص‌های مهارت

- سرعت
- دقت
- تکرارپذیری
- تنوع شرایط و کاربرد
- تنوع وسایل و تجهیزات
- کنترل حرکت
- کنترل مکان
- کنترل نیرو
- یادگیری تدریجی و مرحله‌ای
- مبتنی بر تجارت گسترده
- پایداری

- سازگار با یادگیری مغز محور
- کنترل متغیرها
- عنصر اصلی شایستگی

■ دانش (knowledge) (شامل علم)

با توانایی‌های ذهنی - عقلانی از قبیل کسب دانش، رشد مهارت‌های ذهنی، قدرت تجزیه تحلیل را دانش گویند.

■ نگرش (Attitude) (شامل اخلاق و باور)

نگرش به توانایی‌هایی گفته می‌شود که به جنبه احساسی و عاطفی، ارزش، علائق و نگرش مربوط می‌شود. توانایی مشارکت فعال توأم با علاقه مثالی از این نوع توانایی است. نگرش در واقع نوعی مهارت ذهنی و عملی است.

■ **سطح شایستگی انجام کار:** صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطح صلاحیت حرفه‌ای انجام می‌شود، انجام هر کار ممکن است با کیفیت مشخصی در محیط کار مورد انتظار باشد. سطح کیفی شناخته شده از یک شخص در محیط کار را سطح شایستگی مورد انتظار و نیاز گویند. سطح شایستگی انجام کار معیار اساسی ارزشیابی می‌باشد. در بین کشورهای مختلف نظام سطح‌بندی شایستگی گوناگونی وجود دارد اما نظام چهار سطحی معمول‌ترین آنها به نظر می‌رسد.

■ **چارچوب صلاحیت ملی (NQF):** چارچوبی است که صلاحیت‌ها، مدارک و گواهینامه‌های در سطوح و انواع مختلف را به‌صورتی منسجم و همگون براساس مجموعه‌ای از معیارها و شاخص‌های توافق شده به هم ارتباط می‌دهد. در این چارچوب به مهارت و تجربه در کنار دانش ارزش ویژه‌ای داده می‌شود. زمان و مکان یادگیری ارزش کمتری دارد.

■ **سطح صلاحیت (Level of Qualification):** سطح صلاحیت عبارت است از سطح حرفه یا شغلی در چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی که تکالیف کاری باید در آن طراحی و تدوین گردد. نظام‌های سطح‌بندی گوناگونی در بین کشورها وجود دارد. سطح صلاحیت مهندسی (حرفه‌ای) پنج در نظر گرفته شده است که به طبع آن تکنسین فنی یا حرفه‌ای دارای سطح چهار می‌باشد. صلاحیت حرفه‌ای در اروپا EQF به هشت سطح تقسیم بندی شده است.

■ **برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای:** برنامه درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای مجموعه‌ای از استانداردهای دنیای کار، اهداف، محتوا، روش‌ها، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات، زمان، فضا، استاندارد شایستگی‌ها، مواد آموزشی و استاندارد ارزشیابی است که دانش‌آموز (هنرجو)، کارآموز یا مربی را برای رسیدن به آن اهداف در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هدایت می‌نماید. دامنه شمول برنامه درسی در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، دنیای کار و دنیای آموزش را در بر می‌گیرد.

معمولاً در نظام‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشورها سه نوع استاندارد، متصور می‌شوند:

۱ استاندارد شایستگی حرفه‌ای؛ شایستگی یا مهارت، که توسط متولیان صنعت، بازار کار و اتحادیه‌ها، صنوف و ... تهیه می‌شود. در این استاندارد، وظایف، کارها و صلاحیت‌های هر شغل یا حرفه مورد توجه قرار می‌گیرند.

۲ استاندارد ارزشیابی؛ براساس استاندارد شایستگی حرفه‌ای و دیگر عوامل مؤثر توسط گروه‌های مشترکی از حوزه‌های گوناگون تهیه می‌شود و منجر به اعطای گواهینامه یا مدرک صلاحیت حرفه‌ای می‌گردد.

۳ استاندارد آموزشی (برنامه درسی)؛ بر اساس استانداردهای شایستگی حرفه و ارزشیابی توسط ارائه دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تهیه می‌گردد. در این استاندارد اهداف دروس، محتوا، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات آموزشی و ... در اولویت قرار دارد.

■ **آموزش مبتنی بر شایستگی:** رویکردی در آموزش فنی و حرفه‌ای است که تمرکز بر شایستگی‌های حرفه‌ای دارد. شایستگی‌ها را به عنوان پیامدهای آموزشی در نظر می‌گیرد و فرایند نیازسنجی، طراحی و تدوین برنامه درسی و ارزشیابی بر اساس آنها انجام می‌شود. شایستگی‌ها می‌توانند به شایستگی‌های فنی (در یک حرفه یا مجموعه‌ای از حرفه‌ها)، غیرفنی و عمومی دسته‌بندی شوند. رسیدن فراگیران به حداقلی از همه شایستگی‌ها به عنوان هدف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این رویکرد مورد توجه قرار می‌گیرد.

■ **استاندارد شایستگی حرفه:** استاندارد شایستگی حرفه تعیین‌کننده فعالیت‌ها، کارها، ابزارها و شاخص‌هایی برای عملکرد در یک حرفه می‌باشد.

■ **هویت حرفه‌ای:** برآیند مجموعه‌ای از باورها، گرایش‌ها، اعمال و صفات فرد در مورد حرفه است. بنابراین به دلیل تغییرات این مجموعه در طول زندگی حرفه‌ای، هویت حرفه‌ای قابلیت تکوین در مسیر تعالی را دارد.

■ **گروه تحصیلی - حرفه‌ای (چند رشته‌ای تحصیلی - حرفه‌ای):** چند رشته تحصیلی - حرفه‌ای که در کنار هم قرار می‌گیرند تا فراگیر را برای انتخاب مبتنی بر علائق، تصحیح در موقعیت بر اساس استعداد و حرکت در مسیر زندگی با توجه به استانداردهای راهنمایی و هدایت تحصیلی - حرفه‌ای به صورت منطقی یاری رساند. چند رشته‌ای‌ها ممکن است با توجه به شرایط و امکانات منطقه‌ای هم‌خانواده، غیر هم‌خانواده، شایستگی‌های بزرگ مبتنی بر گروه‌های فرعی حرفه و شایستگی‌های طولی برای کسب کار باشد. گروه‌بندی تحصیلی - حرفه‌ای باعث شکل‌دهی هویت حرفه‌ای و تکوین آن در طول زندگی خواهد شد.

■ **رشته تحصیلی - حرفه‌ای:** مجموعه‌ای از صلاحیت‌های حرفه‌ای و عمومی است که آموزش و تربیت بر اساس آن اجرا و ارزشیابی می‌گردد.

■ **اهداف توانمندسازی:** اهداف توانمندسازی اهدافی است که بر اساس شایستگی‌ها، استاندارد عملکرد و اقتضانات یاددهی - یادگیری جهت کسب شایستگی‌ها توسط دانش‌آموزان تدوین می‌گردد. اهداف توانمندساز با توجه به رویکرد شکوفایی فطرت شامل پنج عنصر: تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق و چهار عرصه ارتباط متربی با خود، خدا، خلق و خلقت است که با محوریت ارتباط با خدا تعریف، تبیین و تدوین می‌شوند. با توجه به اینکه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی فرایند تکوین و تعالی هویت حرفه‌ای متریبان است و هویت متریبان برآیند نوع ارتباط آنان با خدا، خود، خلق و خلقت می‌باشد، بنابراین اهداف تربیت با توجه به این عرصه‌ها قابل تبیین خواهد بود، این عرصه‌ها به گونه‌ای جامع، یکپارچه و منطقی کلیه ساحت‌های تربیتی^۱ را دربرمی‌گیرد.

■ **یادگیری یک‌پارچه و کل‌نگر:** یادگیری همه‌جانبه، یادگیری یک موضوع از ابعاد مختلف در برنامه درسی ملی به ارتباط عناصر اهداف درسی و تربیتی و عرصه‌های چهارگانه گفته می‌شود.

■ **یادگیری:** فرایند ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار یادگیرنده. یادگیری ممکن است از طریق تجربه عینی (از طریق کار، تمرین و ...)، به صورت نمادین (از طریق اشکال، اعداد و نمادها)، به شیوه نظری (توضیحات کلی) یا به شیوه شهودی (ذهنی یا روحانی) صورت گیرد.

■ **فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته:** فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته بر اساس اصول حاکم بر انتخاب راهبردهای یاددهی - یادگیری در شاخه فنی و حرفه‌ای طراحی می‌گردد. در تدوین فعالیت‌های یادگیری در دروس مختلف شاخه فنی و حرفه‌ای بر اساس برنامه درسی ملی ایران و حوزه یادگیری کار و فناوری، دیدگاه فناورانه حاکم خواهد بود. انتخاب فعالیت‌های یاددهی - یادگیری در فرایند آموزش به کمک مواد و رسانه‌های یادگیری به منظور تحقق شایستگی‌ها بر اساس اصولی از قبیل تقویت انگیزه دانش‌آموزان، درک و تفسیر پدیده‌ها در موقعیت‌های واقعی دنیای کار، فعال نمودن دانش‌آموزان استوار است.

■ **محتوا:** محتوای آموزشی مبتنی بر اهداف توانمندساز و فعالیت‌های یادگیری ساخت یافته می‌باشد. محتوی مبتنی بر ارزش‌های فرهنگی و تربیتی و سازوار با آموزه‌های دینی و قرآنی، مجموعه‌ای منسجم و هماهنگ از فرصت‌ها و تجربیات یادگیری است که زمینه شکوفایی فطرت الهی، رشد عقلی و فعلیت یافتن عناصر و عرصه‌ها را به صورت پیوسته فراهم می‌آورد. همچنین محتوای دربرگیرنده مفاهیم و مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی مبتنی بر شایستگی‌های مورد انتظار از

۱- ساحت‌های تعلیم و تربیت بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، عبارت‌اند از: اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیباشناختی و هنری، اقتصادی و حرفه‌ای و علمی و فناورانه

دانش‌آموزان است و برگرفته از یافته‌های علمی و معتبر بشری می‌باشد. تناسب محتوی با نیازهای حال و آینده، علایق، ویژگی‌های روانشناختی دانش‌آموزان، انتظارات جامعه اسلامی و زمان آموزش از الزامات محتوا است.

■ **بسته تربیت و یادگیری:** بسته تربیت و یادگیری، به مجموعه‌ای هماهنگ از منابع، مواد و رسانه‌های آموزشی اطلاق می‌شود که در یک بسته واقعی یا به صورت اجزایی هماهنگ با نشان و برند مؤسسه تولیدکننده تهیه و برای یک یا چند پایه تحصیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در حال حاضر با گسترش فناوری‌های نوین و ICT، بسته آموزشی با نرم افزارهای آموزشی، لوح فشرده و سایت‌های اینترنتی تکمیل می‌شود. طراحی و تهیه بسته یادگیری بر اساس ماکت بسته تربیت و یادگیری انجام می‌پذیرد.

بسته تربیت و یادگیری می‌تواند شامل گستره‌ای از منابع و رسانه‌های آموزشی یا حاوی تعدادی کتاب و کتابچه، برگه‌های کار، لوح فشرده، فیلم آموزشی و حتی برخی وسایل کمک آموزشی و ابزارها باشد. در کنار بسته سخت افزاری، استفاده از امکانات نرم افزاری و اینترنت نیز می‌تواند به تکمیل یک بسته آموزشی کمک کند. می‌توان بسته تربیت و یادگیری را به دو گروه کلی شامل منابع اصلی و منابع تکمیلی تقسیم نمود. منابع اصلی شامل کتاب راهنمای هنرآموز، کتاب درسی و کتاب کار می‌شوند.

لذا بسته تربیت و یادگیری شامل اجزای زیر می‌باشد:

۱ کتاب درسی؛	۲ راهنمای هنرآموز؛
۳ کتاب همراه هنرجو؛	۴ کتاب کار؛
۵ نرم افزار دانش آموز؛	۶ فیلم هنرجو؛
۷ شبیه سازها؛	۸ فیلم هنرآموز؛
۹ پوستر	۱۰ ...

اهداف و ساختار کتاب

سال‌های پیش از دبستان، مرحله شکل‌گیری شخصیت کودک است. کودکان این سال‌ها را با کنجکاوی و توجه نسبت به خود و اطرافیان و دنیای پیرامونشان سپری می‌کنند. در این سال‌های طلایی، چنانچه محیط و آموزش غنی باشد، هوش شکوفا می‌شود، استعدادها پرورش می‌یابد و کودکان می‌توانند از حداکثر توانایی‌های خود بهره‌مند گردند. کودک امروز، نوجوان فردا و سازنده آینده کشور است. بنابراین، سرمایه‌گذاری برای وی، منبع ثروت انبوهی برای آینده کشور خواهد شد. اما چگونه این مهم رخ خواهد داد؟ زمانی که کودکان و نیازهایشان را بشناسیم، آنها را باور کنیم و با آگاهی و دانش، مسیری هموار را برایشان مهیا سازیم؛ مسیری به سمت نور و روشنائی، مسیری که با مشعل علم بتوان آینده را روشن‌تر دید و خوشبختانه این مسئله‌ای است که نظام آموزشی کشور نیز بدان توجه داشته و با اهمیت دادن به دوره‌های پیش از دبستان و توجه به تربیت مربیان دل‌سوز و آگاه در رشته تربیت کودک در مقطع دوم متوسطه، در این مسیر گام برداشته است.

در این راستا، کتاب مراقبت از سلامت کودک یکی از ۶ درس کارگاهی تخصصی این رشته به منظور ارائه ۸ واحد نظری و عملی تهیه شده است. هدف اصلی این کتاب آشنا کردن هنرجویان با نیازهای همه‌جانبه کودکان از نظر سلامت و ارائه فعالیت‌هایی در این راستا است. بر همین اساس مطالب این کتاب، ضمن ارائه فعالیت‌های مختلف و بیان یافته‌های علمی و تحقیقی و ضرورت‌ها، کمک می‌کند تا علاوه بر شناخت نیازهای کودکان در این زمینه، برنامه آموزشی گام‌به‌گام از طریق فعالیت‌های مختلف تهیه، اجرا و ارزشیابی گردد.

هدف کلی کتاب، آشنا نمودن هنرآموزان با مفهوم سلامت و نقش و اهمیت آن در آموزش و پرورش کودکان و نحوه آموزش آن از طریق تمرین‌ها، بازی‌ها و فعالیت‌های مختلف است.

محتوای اصلی این درس، شامل ۵ واحد یادگیری (فصل) است، که به‌طور خلاصه در زیر به آنها اشاره می‌شود:

واحد یادگیری اول: هدف این بخش، آشنا کردن هنرجویان با ارزش و اهمیت رشد کودکان، عوامل مؤثر در رشد آنها، آشنا نمودن آنها با روش‌ها، فنون و فعالیت‌های گوناگون جهت پرورش شاخص‌های رشد کودکان است.

واحد یادگیری دوم: هدف این بخش، آشنا کردن هنرجویان با ارزش و اهمیت

بهداشت فردی کودکان، آشنا نمودن آنها با روش‌ها، فنون و فعالیت‌های گوناگون و نحوه آموزش بهداشت فردی به کودکان از طریق تمرین‌ها، بازی‌ها و فعالیت‌های مختلف است.

واحد یادگیری سوم: هدف این بخش، آشنا کردن هنرجویان با نشانه‌های بیماری‌های شایع کودکان، جداسازی و ارجاع کودک بیمار به مراکز درمانی از طریق تمرین‌ها و فعالیت‌های آموزشی گوناگون است.

واحد یادگیری چهارم: هدف این بخش، آشنا کردن هنرجویان با ارزش و اهمیت تغذیه در سلامت کودکان، گروه‌های غذایی نحوه برنامه‌ریزی و اجرای آن برای دوره‌های پیش از دبستان است. همچنین، کنترل بهداشت مواد غذایی و نحوه طبخ آن را در مراکز پیش از دبستان از طریق تمرین‌ها، بازی‌ها و فعالیت‌های مختلف، آموزش می‌بینند.

واحد یادگیری پنجم: هدف این فصل، آشنا کردن هنرجویان با ارزش و اهمیت انجام کمک‌های نخستین هنگام وقوع حوادث برای کودکان، آشنا نمودن آنها با انواع آسیب‌ها، ابزارها، روش‌های انجام کمک‌های اولیه و حمل مصدوم از طریق انجام فعالیت‌های مختلف است.

بهبودی کیفیت یادگیری مستلزم ارتقای کیفیت تدریس و کسب مهارت حرفه‌ای است و این مهم اتفاق نمی‌افتد مگر اینکه آموزش اثربخش باشد و میزان خودآموزی، خودفهمی و خودانگیزی بالا رود و این بر عهده هنرآموزان است که زمینه را فراهم سازند.

هنرجویان شما، در آینده، شاید به‌عنوان مربی کودک مشغول به کار شوند، اما یقیناً مادرانی خواهند بود که کودکان فردا را پرورش می‌دهند از این رو آگاهی و دانش آنها نسبت به آموزش و پرورش کودکان و به‌کارگیری آن در زندگی خصوصی آنها امری است که می‌تواند به ساختن جامعه‌ای با ارزش‌های اخلاقی و معنوی و علمی بینجامد. تدریس شما تلاشی است دو جانبه، برای یاد دادن و یاد گرفتن واحدهای یادگیری برنامه مدونی را در اختیار شما قرار می‌دهد و شما خواهید توانست با استفاده از فنون و ابزارهای آموزشی هنرجو را درگیر آموزش کنید. او نباید، به‌عنوان گیرنده منفعل، درگیر جادوی علم شود، بلکه باید همراه شما، مهارت‌های یادگیری، مهارت اتکای به خود، ارتباط کلامی، تفکر، اندیشه، خردورزی، حل مسئله، روابط انسانی، همکاری، مشارکت و تعاون را تجربه کند تا بدان حد که آنها را در زندگی روزمره خود به کار گیرد و خود در آینده این روش را در مورد کودکان اجرا کند. بنابراین، تا حد امکان به او فرصت تمرین و تجربه بدهید و نوآوری و خلاقیت او را ارج بگذارید. این کتاب هر چند از فصول گوناگون و تنوع محتوایی برخوردار است اما در یک نگاه کلی این فصول با هم در ارتباط‌اند و در هم تنیده است. قبل از توجه به نکات پیشنهادی، به منظور نهادینه شدن آنها به داشتن، یادگیری مداوم، مسئولیت‌پذیری، روحیه اینتارگری، وجدان کاری، همکاری و مشارکت، صرفه‌جویی، توجه به محیط‌زیست، پاسداری از

ارزش‌های مذهبی و اخلاقی، حفظ آداب و رسوم و سنت‌ها، احترام به قانون و ... لازم است و باید در طول آموزش سرلوحه کار قرار گیرد.

نکات پیشنهادی:

- ۱ قبل از تدریس هر واحد یادگیری، در زمینه ضرورت و اهمیت مفاهیم با هنرجویان بحث و گفت‌وگو کنید.
- ۲ محتوای واحدهای یادگیری را با توجه به فعالیت‌های ارائه شده با هنرجویان مطرح کنید، سپس جمع‌بندی کلی را با کمک آنها ارائه دهید.
- ۳ با توجه به اینکه بعضی از قسمت‌های هر بخش کتاب برای کسب اطلاعات بیشتر در نظر گرفته شده است و ارزشیابی از آن صورت نمی‌گیرد، هنرجویان را تشویق نمایید که آنها را مطالعه کنند.
- ۴ هنرجویان را ترغیب نمایید تا در اجرای فعالیت‌های عملی تلاش کنند و نتایج کار را در کلاس، مورد بحث و تبادل نظر قرار دهند.
- ۵ از آنجا که این درس فعالیت‌ها و تمرین‌های عملی بسیاری را پیشنهاد می‌کند، هنرجویان را تشویق کنید که در فعالیت‌های گروهی شرکت کنند و کارایی فعالیت‌هایشان را با سایر گروه‌های کلاسی، ارزیابی کنند. در ضمن، نمونه‌ای از کلیه فعالیت‌های خود را برای ارزیابی و استفاده نهایی در پوشه‌ای جمع‌آوری نمایند.
- ۶ ارزشیابی واحدهای یادگیری به دو صورت مستمر و پایانی صورت می‌گیرد. ارزشیابی عملی با توجه به شاخص‌هایی چون مشارکت در فعالیت گروهی، مهارت در اجرای کار، علاقه‌مندی، خلاقیت، رعایت نظم و انضباط، تهیه گزارش کار براساس تمرینات و پیشنهاد‌های هر بخش در طول سال بر اساس فعالیت‌های انجام شده و ارزشیابی نظری کلیه مباحث واحدهای یادگیری به صورت مستمر و پایانی انجام می‌گیرد.
- ۷ با توجه به تازگی مطالب این واحد یادگیری، از شما درخواست می‌شود نظرها و پیشنهاد‌های خود را با ما در میان بگذارید و زمینه را برای تهیه مطالبی مفیدتر و پربارتر فراهم سازید.
- ۸ هر درس با نام خدا و با یک پیام مرتبط با موضوع آغاز شود. مثال: کودک سالم = جامعه سالم
- ۹ با توجه به هدف توانمندساز، وسایل و ابزار لازم را از قبل آماده کنید و فضای آموزشی را مشخص کنید.
- ۱۰ برای اجرای هر هدف، طرح درس تهیه کنید.
- ۱۱ هر قسمت از محتوای درس با طرح یک فعالیت ذهن‌انگیزی مانند طرح سؤال، نمایش فیلم و نمایش تصویر شروع می‌شود.
- ۱۲ از جمع‌بندی نظرات هنرجویان برای ادامه تدریس استفاده شود.

- ۱۳ از روش‌های فعال تدریس در آموزش مفاهیم استفاده شود.
- ۱۴ بعد از طرح محتوای درس، بر انجام فعالیت‌های مطرح شده نظارت کنید.
- ۱۵ به منابع ذکر شده در تدریس مراجعه نمائید و از آنها بهره بگیرید.
- ۱۶ هنرجویان را به استفاده از منابع ذکر شده هدایت نمایید.

اهمیت و ضرورت رشته تحصیلی تربیت کودک

دوره سنی پیش از دبستان از تولد تا شش سال اول زندگی است. توجه به رشد و یادگیری کودکان در این سال‌های حساس به دلایل زیر از ضرورت و اهمیت فراوانی برخوردار است:

۱ سرعت رشد در همه ابعاد آن در شش سال اول زندگی نسبت به سال‌های دیگر بیشتر است. یادگیری کودکان در این سال‌های حساس، سریع‌تر، آسان‌تر و عمیق‌تر صورت می‌گیرد.

۲ با توجه به وجود نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی، کودکان خانواده‌های محروم نیاز به محیطی دارند که این محرومیت‌ها را تا حدی جبران سازد که در مراکز پیش از دبستان، مربیان آگاه و آموزش دیده، این وظیفه را برعهده دارند.

۳ تغییرات اقتصادی، اجتماعی و اشتغال مادران، ایجاد محیط‌های مناسب برای رشد و یادگیری کودکان را ضروری می‌سازد.

۴ بر اساس پژوهش‌های انجام شده، کودکان برخوردار از آموزش پیش از دبستان، توانمندی شناختی و رفتاری بیشتری نسبت به کودکان دیگر در مقطع ابتدایی دارند.

۵ بسیاری از مشکلات کودکان در جنبه‌های مختلف رشد، در سال‌های اولیه کودکی، با مداخله مؤثر و به‌موقع برطرف می‌گردد و این در صورتی است که کودکان از آموزش‌های پیش از دبستان برخوردار شوند.

۶ آموزش پیش از دبستان اگر توسط مربی آموزش دیده انجام شود، شوق یادگیری، نگرش مثبت و پذیرش کودک را نسبت به محیط مدرسه افزایش می‌دهد و در نتیجه میزان ترک تحصیل کودکان را در مدرسه کاهش می‌دهد.

۷ یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد هزینه افت تحصیلی کودکان در مدرسه، ۷ برابر هزینه آموزش آنها در مراکز پیش از دبستان است.

۸ والدین معمولاً در ارتباط با نیازهای رشد کودکان، شناخت کافی ندارند. در مراکز پیش از دبستان، آموزش خانواده در کنار آموزش کودکان به والدین در یادگیری شیوه‌های مناسب فرزندپروری کمک می‌کند.

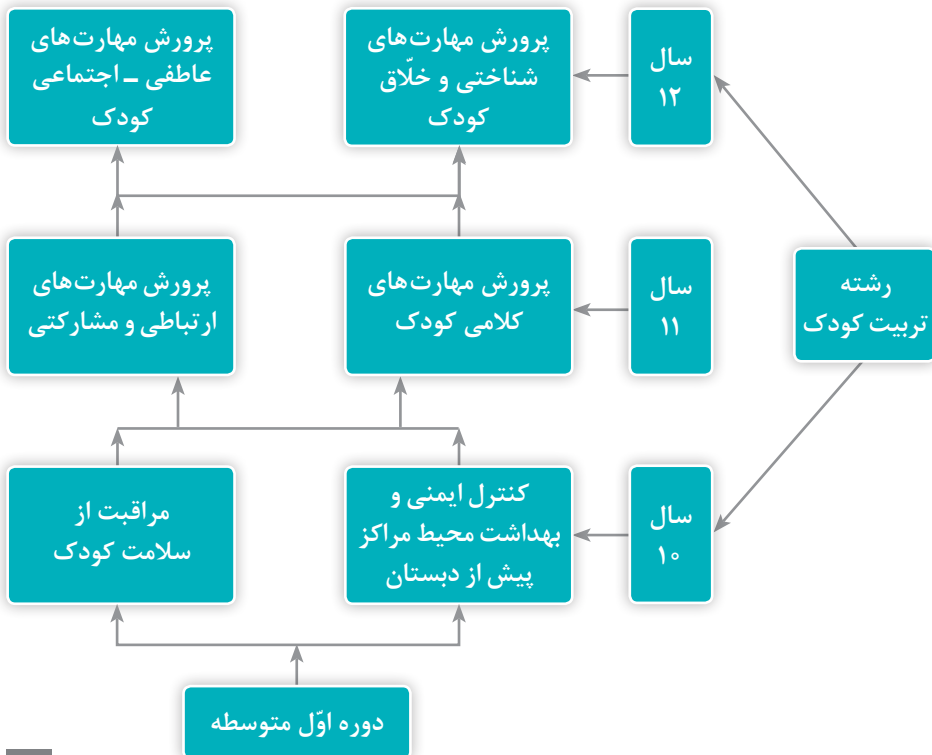
۹ بنابراین، با توجه به موارد فوق، ضرورت دستیابی به توسعه پایدار ایجاب می‌کند که مربیان در سطح دیپلم از آموزش باکیفیت برخوردار باشند. گذراندن دوره سه ساله در آموزش فنی و حرفه‌ای برای اخذ دیپلم تربیت کودک، امکان

برخورداری از آموزش طولانی مدّت، عمیق و همراه با کار عملی را فراهم می‌سازد. چنین آموزش‌هایی، مربیان را در انجام وظایف خود نسبت به سایر دیپلمه‌هایی که جهت آموزش در مراکز پیش از دبستان، دوره‌های کوتاه مدّت ضمن خدمت را می‌گذرانند، توانمندتر می‌سازد.

هدایت تحصیلی – حرفه ای

هدایت تحصیلی – حرفه ای شامل:

- هدایت از طریق در اختیار قرار دادن اطلاعات شغلی و حرفه‌ای که در برنامه درسی رشته بخشی از آن وجود دارد و بخش‌های دیگر شامل مسیر توسعه حرفه‌ای از طریق بازدید و کارآموزی محقق می‌شود.
- مشاوره حرفه ای که در طول سال تحصیلی توسط مشاوران و با کمک آزمون‌های استاندارد انجام خواهد شد.
- هدایت آموزشی که توسط مشاوران و با ابزارهای سنجش خاص به منظور هدایت فراگیران در مسیرهای تحصیلی افقی و عمودی در متوسطه و بعد از آن انجام می‌شود.

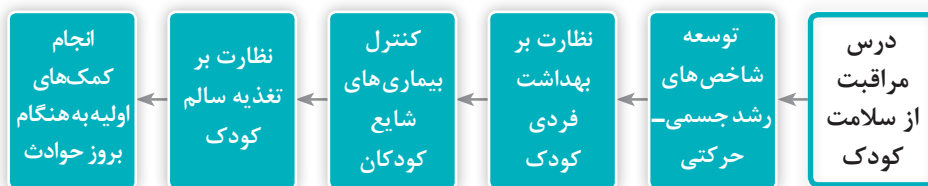

فصل ۲

معرفی واحدهای یادگیری

درس مراقبت از سلامت کودک در سال دهم در قالب پنج واحد یادگیری مستقل از یکدیگر به صورت خطی ارائه می‌شود. سازمان‌دهی تکالیف کاری به صورت خطی است و مراحل کاری به صورت ارائه دانش در قالب تکالیف یادگیری ساخت یافته و مهارت بعد از آن به صورت تمرین عملی در حیطه وسعت محتوا به ترتیب آورده می‌شود. شایستگی‌های غیر فنی، زیست محیطی، ایمنی و نگرشی به صورت تلفیقی در دانش و مهارت ارائه می‌شود.

شایستگی‌های مورد انتظار

شایستگی‌های فنی:

۱ توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی کودک

- ۱-۱- تعیین شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی
- ۱-۲- پرورش مهارت‌های حرکتی عضلات بزرگ
- ۱-۳- پرورش مهارت‌های حرکتی عضلات کوچک
- ۱-۴- پرورش رشد مهارت‌های هماهنگی عضلات
- ۱-۵- پرورش مهارت‌های حفظ تعادل

۲ نظارت بر بهداشت فردی کودک

- ۲-۱- کنترل بهداشت فردی
- ۲-۲- پایش رشد کودک
- ۲-۳- بررسی پرونده سلامت کودک

۳ کنترل بیماری‌های شایع کودکان

- ۳-۱- پیشگیری از بیماری‌های شایع کودکان
- ۳-۲- مراقبت از کودک بیمار
- ۳-۳- تهیه گزارش وضعیت بیماری کودک

۴ نظارت بر تغذیه سالم کودک

- ۴-۱- تهیه و نظارت بر برنامه غذایی کودکان
- ۴-۲- کنترل بهداشتی مواد غذایی
- ۴-۳- همکاری با مدیر در نظارت بر طبخ مواد غذایی کودکان

۵ انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث

- ۵-۱- تعیین نوع آسیب‌دیدگی
- ۵-۲- تهیه وسایل مورد نیاز در کمک‌های اولیه
- ۵-۳- ارزیابی وخامت حال مصدوم
- ۵-۴- انجام کمک‌های اولیه
- ۵-۵- حمل و انتقال مصدوم

شایستگی‌های غیرفنی:

- ۱ انتخاب و به‌کارگیری فناوری‌های مناسب
- ۲ مسئولیت‌پذیری
- ۳ مدیریت مواد و تجهیزات
- ۴ یادگیری
- ۵ مدیریت زمان
- ۶ داشتن درک درست از سیستم سازمانی

مسیر یادگیری درس مراقبت از سلامت کودک

- توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی
- نظارت بر بهداشت فردی کودک
- کنترل بیماری‌های شایع کودکان
- نظارت بر تغذیه سالم کودک
- انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث

اهداف تفصیلی درس - مراقبت از سلامت کودک

عناصر	عرصه	رابطه با خویشتن (روح، روان و جسم)	رابطه با خدا	رابطه با خلق خدا (سایر انسان ها)	رابطه با خلقت
اندیشه‌ورزی و تفکر	۱- توجه به اخلاق حرفه‌ای در آموزش‌های مرتبط با سلامت کودک	۱- تفکر در آیات الهی در رابطه با سلامت کودک	۱- درک ارتباط مؤثر با همکاران در ارتباط با مراقبت از سلامت کودک	۱- درک قوانین محافظت از محیط زیست در مراقبت از سلامت کودک	۱- درک قوانین محافظت از محیط زیست در مراقبت از سلامت کودک
	۲- درک وظایف خویش در فعالیت‌های گروهی مرتبط با سلامت کودک	۲- توجه به اخلاق اسلامی در مراقبت از سلامت کودک	۲- توجه به مدیریت مشارکت کودکان در ارتقاء سلامت خود	۲- خلاقیت در استفاده محیطی	۲- خلاقیت در استفاده محیطی
ایمان و باور	۳- کشف روش‌های خلاق مراقبت از سلامت	۳- تأمل در احکام تربیتی اسلام در مراقبت از سلامت کودک	۳- تجزیه و تحلیل مسائل و مشکلات کودکان	۳- تجزیه و تحلیل طبیعت در حفظ سلامت کودک	۳- تجزیه و تحلیل طبیعت در حفظ سلامت کودک
	۳- توجه به وظایف و اصول مراقبت از سلامت کودک	۳- توجه به سیره تربیتی ائمه در مراقبت از سلامت کودک به عنوان امانت الهی	۳- توجه به تفاوت‌های فردی در مراقبت از سلامت کودک	۳- تأثیر صدمات زیست محیطی در سلامت کودک	۳- تأثیر صدمات زیست محیطی در سلامت کودک
ایمان و باور	۱- علاقه‌مندی به کاربرد فناوری‌های نو در مراقبت از سلامت کودک	۱- التزام قلبی به دستورات الهی در مراقبت از سلامت کودک	۱- باور به مشارکت همکاران در مراقبت از سلامت کودکان	۱- نگرش مطلوب به استفاده بهینه از منابع طبیعی در پرورش کودک سالم	۱- نگرش مطلوب به استفاده بهینه از منابع طبیعی در پرورش کودک سالم
	۲- پذیرش مسئولیت‌های مراقبتی در حفظ سلامت	۲- پذیرش اخلاق اسلامی در حفظ سلامت کودک	۲- علاقه به آموزش کودکان در حفظ سلامت	۲- ارزش‌گذاری به نگرش سیستمی جلب مشارکت کودکان در حفظ سلامت	۲- ارزش‌گذاری به نگرش سیستمی جلب مشارکت کودکان در حفظ سلامت
ایمان و باور	۳- پذیرش خودباوری در اجرای مراقبت‌های بهداشتی	۳- نگرش مثبت به دستورات الهی در حفظ سلامت	۳- ایجاد نشاط در طراحی فعالیت‌های آموزشی	۳- باور به بهداشت و ایمنی وسایل و ابزار آموزش	۳- باور به بهداشت و ایمنی وسایل و ابزار آموزش
	۳- علاقه‌مندی به شغل خویش در اجرای وظایف مراقبت از سلامت کودک	۳- باور به آیات الهی در اهمیت بهداشت کودک	۳- نگرش مثبت به بهداشتی در حفظ سلامت کودک	۳- علاقه‌مندی به حفظ سلامت کودکان	۳- علاقه‌مندی به حفظ سلامت کودکان

عناصر عرشه	رابطه با خویشتن (روح، روان و جسم)	رابطه با خدا	رابطه با خلق خدا (سایر انسان ها)	رابطه با خلقت
علم (کسب معرفت شناخت، بصیرت و آگاهی)	۱- کسب دانش در ارتباط با مراقبت از سلامت کودک - آگاهی از روش های صحیح مراقبت از سلامت کودک - آگاهی از فناوری های نو در آموزش در توسعه مراقبت از سلامت کودک ۲- آگاهی از اهمیت سلامت کودک - شناخت روش های خلاق مراقبت از سلامت کودک ۳- شناخت اصول و فرایندهای مراقبت از سلامت کودک - بصیرت و آگاهی از وظایف محوله در مراقبت از سلامت کودک	۱- شناخت آیات الهی در مراقبت از سلامت کودک - بصیرت به نقش تفکر در دستورات الهی در آموزش بهداشت ۲- آگاهی از قوانین اسلامی در مراقبت و ارتقاء سلامت کودک - شناخت اخلاق اسلامی در مراقبت از سلامت کودک ۳- کسب معرفت در آیات الهی در مورد مراقبت از سلامت کودک - آگاهی از سیره پیامبر و ائمه اطهار در انجام وظایف شغلی خود	۱- شناخت ارتباط مؤثر با همکاران برای مراقبت از سلامت کودکان - شناخت تفکر خلاق در آموزشی های بهداشتی کودکان ۲- شناخت مسئولیت همکاران در مراقبت از سلامت کودک - شناخت آموزش خودباوری به کودکان برای حفظ سلامت خود ۳- آگاهی از مشکلات بهداشتی کودکان - آگاهی از اثرات مفید کار تیمی در سلامت کودکان	۱- آگاهی از مدیریت منابع طبیعی در حفظ سلامت کودکان - آگاهی از صدمات زیست محیطی در سلامت کودکان ۲- شناخت مراقبت های بهداشتی کودکان با استفاده از منابع زیست محیطی - شناخت روش های آموزش حفظ محیط زیست در جهت ارتقاء سلامت ۳- شناخت روش های بهینه سازی محیط زیست برای سلامت کودکان - شناخت انواع روش های مدیریت سلامت کودک در محیط های عمومی
	عمل (کار، تلاش، اطاعت، عبادت، مجاهدت، کار آفرینی، مهارت و...)	۱- تلاش در به کارگیری فناوری های نو در مراقبت از سلامت کودک - تلاش در اجرای دقیق مراقبت های بهداشتی ۲- مهارت در به کارگیری روش های خلاق در مراقبت از سلامت کودک - مسئولیت پذیری در مراقبت از سلامت کودک ۳- مهارت در اجرای مؤثر مراقبت های بهداشتی و ایمنی - مهارت در به کارگیری روش های نو در آموزش بهداشت فردی	۱- پایبندی به احکام اسلام در مراقبت از سلامت کودک - تلاش در کسب اطلاعات دینی در اجرای فعالیت های آموزشی بهداشتی ۲- به کارگیری اخلاق اسلامی در مراقبت های بهداشتی - تلاش در به کارگیری ارزش های دینی و مذهبی در آموزش بهداشت ۳- به کارگیری آیات الهی در حفظ و مراقبت های بهداشتی - به کارگیری آداب و سلوک اسلامی در اجرای فعالیت های آموزشی بهداشتی	۱- مهارت در ارتباط مؤثر با همکاران برای مراقبت های بهداشتی کودکان - مهارت در ارتباط مؤثر با کودکان در ارتقاء سلامت آنان ۲- حضور فعال در فعالیت های بهداشتی به منظور ارتقاء سلامت کودکان - کاربرد روش های خلاق در انجام فعالیت های بهداشتی ۳- مهارت در مراقبت های بهداشتی کودکان - تلاش در جهت نظارت مؤثر بر بهداشت کودکان

عناصر / عرصه	رابطه با خویشتن (روح، روان و جسم)	رابطه با خدا	رابطه با خلق خدا (سایر انسان ها)	رابطه با خلقت
اخلاق (تزکیه، عاطفه و ملکات نفسانی)	۱- احترام به بهداشت و سلامت - تعهد به اخلاق حرفه‌ای در مراقبت از سلامت کودک ۲- سعی در گسترش روش‌های خلاق در اجرای مراقبت‌های بهداشتی - تعهد به نظارت بر بهداشت فردی ۳- ارزش‌گذاری به نقش خویش در رشد و پرورش کودک سالم - مهرورزی و خیرخواهی در انجام فعالیت‌های آموزشی بهداشت	۱- سعی در گسترش سیره پیامبر و ائمه اطهار در حفظ سلامت کودکان - علاقه به تفکر دینی در انجام مراقبت‌های بهداشتی ۲- اعتقاد به پرہیزگاری در انجام مراقبت‌های بهداشتی - علاقه به اخلاق اسلامی در اجرای مراقبت‌های بهداشتی ۳- احترام به ارزش‌های دینی در حفظ سلامت کودک - صداقت در انجام فعالیت‌های آموزشی	۱- تعهد به بهداشت و سلامت کودکان - گسترش فرهنگ مشارکت با دیگران در اجرای مراقبت‌های بهداشتی ۲- مهرورزی به کودکان در اجرای مراقبت‌های بهداشتی - برخورداری از روحیه تعاون و همکاری با دیگران در اجرای فعالیت‌ها ۳- پایبندی به حفظ سلامت کودکان از طریق مراقبت‌های بهداشتی - گسترش فرهنگ مسئولیت‌پذیری در کار گروهی جهت حفظ بهداشت	۱- پرہیز از آلوده کردن محیط زیست جهت حفظ سلامتی - احترام به محیط زیست در جهت ارتقاء سلامت ۲- ارزش قائل شدن به روش‌های مؤثر در حفظ محیط زیست جهت سلامتی - متعهد به اجرای قوانین محیط زیست ۳- اهمیت به حفظ بهداشت محیط زیست برای ارتقاء سطح سلامت - تعهد به استفاده بهینه از منابع طبیعی در آموزش بهداشت

بودجه‌بندی زمانی درس: مراقبت از سلامت کودک

این درس شامل پنج واحد یادگیری به شرح زیر است:

ردیف	نام واحد یادگیری	کل ساعت	ساعت نظری	ساعت عملی
۱	توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی	۶۰	۲۴	۳۶
۲	نظارت بر بهداشت فردی کودک	۶۰	۲۴	۳۶
۳	کنترل بیماری‌های شایع کودکان	۶۰	۲۴	۳۶
۴	نظارت بر تغذیه سالم کودک	۶۰	۲۴	۳۶
۵	انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث	۶۰	۲۴	۳۶

هر واحد یادگیری نیز شامل چند مرحله به شرح زیر خواهد بود:

واحد یادگیری توسعه شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	تعیین شاخص‌های رشد جسمی - حرکتی	۱۰	۶	۱۶
۲	پرورش مهارت‌های حرکتی عضلات بزرگ	۷	۵	۱۲
۳	پرورش مهارت‌های حرکتی عضلات کوچک	۷	۵	۱۲
۴	پرورش مهارت‌های هماهنگی عضلات	۶	۴	۱۰
۵	پرورش مهارت‌های حفظ تعادل	۶	۴	۱۰

واحد یادگیری نظارت بر بهداشت فردی کودک				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	کنترل بهداشت فردی	۱۸	۱۲	۳۰
۲	پایش رشد کودک	۹	۶	۱۵
۳	بررسی پرونده سلامت کودک	۹	۶	۱۵

واحد یادگیری کنترل بیماری‌های شایع کودکان				
ردیف	مراحل	نظری	عملی	جمع کل
۱	پیشگیری از بیماری‌های شایع کودکان	۱۶	۲۴	۴۰
۲	مراقبت از کودک بیمار	۵	۷	۱۲
۳	تهیه گزارش وضعیت بیماری کودک	۳	۵	۸

واحد یادگیری نظارت بر تغذیه سالم کودک				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	تهیه و نظارت بر برنامه غذایی کودکان	۱۵	۱۰	۳۰
۲	کنترل بهداشتی مواد غذایی	۱۵	۱۰	۱۵
۳	همکاری با مدیر در نظارت بر طبخ مواد غذایی کودکان	۶	۴	۱۵

واحد یادگیری انجام کمک‌های اولیه به هنگام بروز حوادث				
ردیف	مراحل	عملی	نظری	جمع کل
۱	تعیین نوع آسیب‌دیدگی	۹	۵	۱۴
۲	تهیه وسایل مورد نیاز در کمک‌های اولیه	۳	۱	۴
۳	ارزیابی وخامت حال مصدوم	۹	۵	۱۴
۴	انجام کمک‌های اولیه	۱۲	۸	۲۰
۵	حمل و انتقال مصدوم	۵	۳	۸

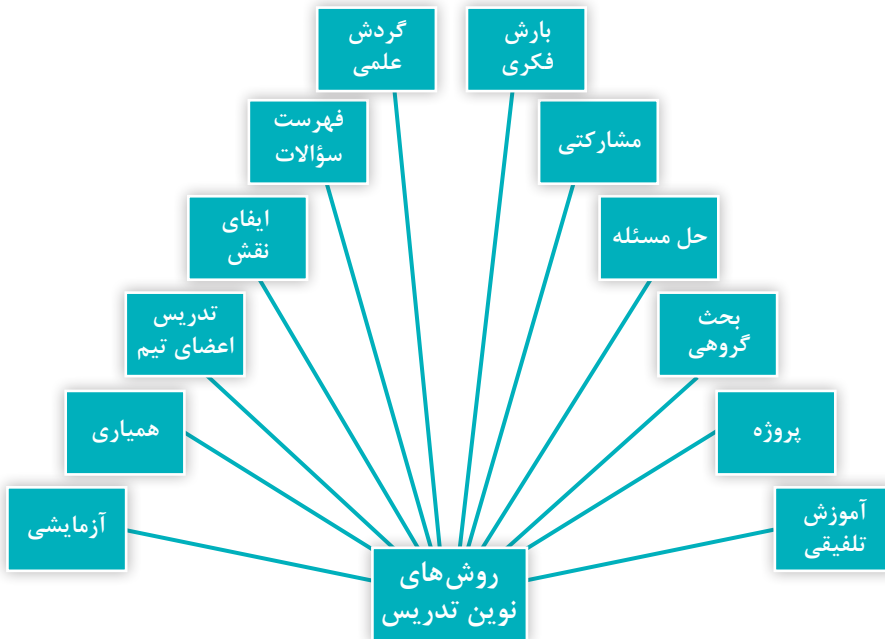

فصل ۳

آشنایی با روش‌های نوین تدریس

روش‌های نوین تدریس

برای آموزش مطالب به یادگیرنده با توجه به موضوع، محتوا، گروه سنی یادگیرنده و ... روش‌های تدریس مختلفی وجود دارد. برای آشنایی با برخی روش‌های نوین تدریس به نمودار ۱ توجه نمایید.

نمودار ۱- روش‌های نوین تدریس

روش‌های نوین تدریس شامل موارد زیر است:

۱. روش گروهی یا مشارکتی:

تدریس مشارکتی یک راهبرد توصیه شده برای یادگیری فردی و جمعی است که نه تنها فرد در مقابل یادگیری خود مسئول است بلکه در مقابل یادگیری دیگران نیز مسئول است و هنرآموز می‌تواند با انعطافی که در ترکیب و اندازه گروه‌ها به وجود می‌آورد به یک تدریس اثربخش دست یابد. به طوری که نه تنها هنرجویان بتوانند با هم کار کنند بلکه یادگیری خود و دیگران را به حداکثر رسانده و از این یادگیری لذت ببرند. فعالیت‌های گروهی، یادگیری را جذاب و پربار می‌سازد و به

رشد شناختی هنرجویان کمک می‌کند. این روش در رشد اجتماعی و عاطفی آنان نیز تأثیرگذار است. هنرجویان در تعامل با یکدیگر یاد می‌گیرند و هم‌بند ارتباط، توانایی‌های اجتماعی و عاطفی آنان را افزایش می‌دهد و همدلی و همکاری را در آنان تقویت می‌کند.

برای اجرای درست فعالیت‌های گروهی و مشارکتی، توجه به نکات زیر، ضروری است:

۱ ابتدا ضرورت و اهمیت مشارکت و کارگروهی را برای هنرجویان توضیح دهید تا آگاهانه در اجرای این روش، مشارکت کنند.

۲ با توجه به موضوع درس و تعداد هنرجویان در کلاس، تعداد گروه‌های کاری را مشخص کنید. (۳ یا ۴ گروه و هر گروه ۲ یا ۴ هنرجو)

۳ از هنرجویان بخواهید برای گروه خود یک هماهنگ‌کننده و یک گزارشگر انتخاب کنند. وظیفه هماهنگ‌کننده، ایجاد نظم، رعایت نوبت در گروه و نظارت بر اجرای درست فعالیت گروهی است. وظیفه گزارشگر، یادداشت مطالب مطرح شده در گروه، تهیه گزارش از کار گروهی و ارائه آن در کلاس است. این افراد نباید ثابت باشند. هر هنرجو باید هم تجربه کار هماهنگ‌کننده و هم گزارشگر را داشته باشد. قبل از شروع کار گروهی، این مطالب را برای هنرجویان توضیح دهید.

۴ گروه‌بندی هنرجویان به‌گونه‌ای باشد که افراد هر گروه ثابت نباشند و تغییر کنند. برای این کار می‌توانید از روش‌های زیر استفاده کنید:

۱-۴- شمارش و تقسیم‌بندی هنرجویان بر اساس اعداد. به عنوان مثال اگر می‌خواهید چهار گروه تشکیل دهید، از هنرجویان بخواهید از یک تا چهار بشمارند و آن را تکرار کنند. در پایان شماره‌های یک با هم، دو با هم، سه با هم و چهار با هم، یک گروه را تشکیل دهند.

۲-۴- هنرجویان را به صورت تصادفی در کلاس بنشانید و از آنان بخواهید از سمت راست یا چپ، هر چهار نفر یک گروه را تشکیل دهند.

۳-۴- گاهی گروه‌ها را بر اساس انتخاب و تمایل هنرجویان تشکیل دهید.

۴-۴- گاهی خود شما، بر اساس توانمندی‌های هنرجویان، آنها را گروه‌بندی کنید. در این روش توجه داشته باشید در هر گروه هنرجویان از نظر درسی، قوی، متوسط و ضعیف با هم باشند.

۵ هرگز گروه‌ها را بر اساس هنرجویان قوی، متوسط و ضعیف تقسیم بندی نکنید. بهترین گروه مشارکتی، گروهی است که هنرجویان طیف‌های مختلف آموزشی (قوی، متوسط، ضعیف)، با هم باشند تا بتوانند به یکدیگر کمک کنند و همدلی و همکاری بین آنها ایجاد شود.

۶ گاهی از هنرجویان بخواهید روشی برای گروه‌بندی ارائه دهند. با این کار، خلاقیت و انگیزه آنان را در کار گروهی، تقویت می‌کنید.

۷ هنگام اجرای فعالیت گروهی، خلاصه‌ای از قواعد کارگروهی مانند نظم،

مسئولیت پذیری، رعایت نوبت، همکاری، ... را روی تابلوی کلاس بنویسید یا با هر روش دیگر آن را نشان دهید و هنگام اجرای کار گروهی، توجه هنرجویان را به آن جلب کنید. تدریس مشارکتی یک راهبرد تدریس در گروه‌های کوچک است اما هر تدریسی که با استفاده از گروه صورت می‌گیرد لزوماً نمی‌تواند تدریس مشارکتی تلقی گردد. زیرا تدریس مشارکتی الزامات و روش‌های مخصوص به خود را دارد و تا زمانی که این الزامات در جای خود و به صورت درست انجام نگیرد نمی‌توان گفت تدریس مشارکتی صورت پذیرفته است.

وظیفه اصلی هنرآموز، ایجاد زمینه مشارکت، همکاری و رفاقت گروهی میان هنرجویان می‌باشد. کار او ایجاد رقابت نیست، بلکه ایجاد رفاقت و همکاری و صمیمیت میان آنهاست. فلسفه وجودی تدریس مشارکتی دقیقاً به همین سبب است. اگرچه، به خاطر وجود برخی ویژگی‌های فردی از جمله ویژگی‌های هوشی، شخصیتی، زمینه خانوادگی و ... رقابت میان هنرجویان ایجاد خواهد شد. اما وظیفه ما به عنوان یک هنرآموز حرفه‌ای این نیست که به آن دامن بزنیم. بلکه همان طوری که در قبل آمد هنرآموز باید تمام تلاش خود را معطوف به این هدف نماید، که هنرجویان موفقیت خود را منوط به موفقیت دیگران بدانند. در واقع به این شعار اعتقاد پیدا کنند که یا «همگی غرق می‌شویم و یا همگی نجات پیدا می‌کنیم». در این صورت است که هنرجویان قوی‌تر، دست دیگر هنرجویان را خواهند گرفت. به اعتقاد کوهن یادگیری مشارکتی به معنای گروه‌بندی هنرجویان براساس توانایی‌های مشابه نیست، بلکه برعکس، هر اندازه ناهمگونی اعضای گروه از نظر نژاد، زبان، فرهنگ، هوش و پیشرفت تحصیلی بیشتر باشد، کارایی رویکرد یادگیری مشارکتی بیشتر خواهد بود.

تعداد هنرجویان عضو هر گروه و ترکیب اعضای گروه:

اولین وظیفه هنرآموز در تدریس مشارکتی گروه‌بندی هنرجویان در گروه‌های کوچک است اما آنچه که مهم است این است که در گروه‌بندی هنرجویان بایستی، قواعدی را رعایت نمود تا حداکثر نتیجه حاصل شود وگرنه ممکن است نتوانیم از تشکیل گروه به نتایج دلخواه خود دست پیدا کنیم. اعضای تشکیل دهنده هر گروه از قانون علمی «آستانه تحمل» پیروی می‌کند. آستانه تحمل کودکان با نوجوانان و بزرگسالان کاملاً متفاوت است. کودکان آستانه تحمل کمتری نسبت به بزرگسالان دارند. زود خسته می‌شوند، در یک زمان واحد نمی‌توانند با تعداد بیشتری از افراد رابطه برقرار ساخته و آن را تا مدتی حفظ نمایند. لذا باید در گروه‌بندی هنرجویان، این عوامل را مورد توجه قرار داد. یعنی تعداد اعضای هر گروه، رابطه مستقیمی با سن هنرجویان دارد. هرچه سن هنرجویان کمتر، تعداد اعضای گروه نیز کمتر و هرچه سن فراگیران بالاتر، تعداد اعضای گروه نیز می‌تواند بیشتر باشد. بهتر است، تعداد اعضای گروه هنرجویان دوره ابتدایی ۲ تا ۳ نفر، هنرجویان دوره متوسطه

اول ۳ تا ۴ نفر و هنرجویان دوره‌های متوسطه دوم و بالاتر ۴ تا ۷ نفر باشد.
الف: تا جایی که ممکن است اجازه دهید هنرجویان، خود، اعضای گروه را تعیین کنند. اما اگر این کار به درستی انجام نشد هنرآموز حق دارد که در تعیین اعضای گروه دخالت کند.

ب: هنرآموز باید توجه داشته باشد که در هر گروه، هنرجویانی از هر سه طیف ضعیف، متوسط و زرنگ حضور داشته باشند. اگر هنرجویان این‌گونه عمل ننمایند هنرآموز می‌تواند با استفاده از روش‌هایی، آنها را سروسامان دهد.

۲. روش بارش فکری یا ذهن‌انگیزی:

ذهن‌انگیزی یکی از روش‌های آموزش خلاق و مشارکتی است. در این روش، مسئله یا پرسشی در کلاس مطرح می‌شود و هنرجویان آزادانه نظرات خود را در مورد آن بیان می‌کنند و در پایان، مطالب جمع‌بندی و مجدداً در کلاس ارائه می‌شود. ذهن‌انگیزی رشد شناختی به‌ویژه تفکر انتقادی، تفکر منطقی و تفکر خلاق را در هنرجویان تقویت می‌کند و به رشد اجتماعی و عاطفی آنان کمک می‌کند و جرأت‌ورزی و اعتماد به نفس آنها را افزایش می‌دهد.

اجرای این روش مستلزم رعایت نکات زیر است:

۱ به همهٔ هنرجویان فرصت داده شود تا آزادانه در گفت‌وگو شرکت کنند. برای مشارکت هنرجویان، آنان را به پاسخ‌گویی مجبور نکنید، بلکه با ایجاد انگیزه، آنها را به شرکت در گفت‌وگو تشویق کنید.

۲ اگر هنرجویی پاسخ درستی را ارائه نداد، آن را بپذیرید و به تصحیح پاسخ او نپردازید، زیرا سبب می‌شود که هنرجویان در گفت‌وگو شرکت نکنند.

۳ هنگام جمع‌بندی پایانی بدون نام بردن از هنرجویان، به اصلاح نظرات نادرست بپردازید.

۴ نظم و نوبت مشارکت همهٔ هنرجویان را در اجرای این روش، رعایت کنید.

۵ در پایان، نظرات هنرجویان را اصلاح و جمع‌بندی کنید و در اختیار آنان قرار دهید. می‌توانید جمع‌بندی جلسات را هر بار به‌عهدهٔ گروهی از هنرجویان قرار دهید و نظرات اصلاحی خود را ارائه دهید.

۶ جمع‌بندی جلسات ذهن‌انگیزی را هر بار گروهی از هنرجویان، بر حسب محتوای آن، به‌صورت پوستر، بروشور، نمودار، ... در کلاس ارائه دهند.

چهار قاعدهٔ اساسی بارش فکری

۱ **انتقاد ممنوع:** این مهم‌ترین قاعده است و لازم است تمام اعضا به آن توجه کرده و بررسی و ارزیابی پیشنهاد را به آخر جلسه موکول کنند. ضمن اینکه ملاحظه تبعیض‌آمیز پیشنهادات نیز ممنوع است.

۲ **اظهار نظر آزاد و بی‌واسطه:** این قاعده برای جرأت بخشیدن به شرکت‌کنندگان

برای ارائه پیشنهاداتی است که به ذهن آنها خطور می‌کند، به عبارت دیگر در یک جلسه بارش مغزی تمام اعضا باید جسارت و شهامت اظهارنظر را پیدا کرده باشند و بدون آنکه ترسی از ارزیابی و بعضاً انتقاد مستقیم داشته باشند؛ بتوانند پیشنهاد و نظر خود را بیان کنند. هر چه پیشنهاد جسورانه‌تر باشد، نشان‌دهنده اجرای موفق‌تر جلسه است.

۲ تأکید بر کمیت: هرچه تعداد نظرات بیشتر باشد، احتمال وجود پیشنهادات مفید و کارسازتر در بین آنها بیشتر می‌شود. موفقیت اجرای روش بارش مغزی با تعداد پیشنهادات مطرح شده در جلسه رابطه مستقیم دارد. در این روش این‌گونه عنوان می‌شود که هرچه تعداد پیشنهاد بیشتر باشد احتمال وجود طرح پیشنهاد کیفی بیشتر است.

۴ تلفیق و بهبود پیشنهادات: اعضا می‌توانند علاوه بر ارائه پیشنهاد، نسبت به بهبود پیشنهاد خود اقدام کنند. روش بارش مغزی این امکان را به اعضا می‌دهد که پس از شنیدن پیشنهادات دیگران، پیشنهاد اولیه بهبود داده شود. آنها همچنین می‌توانند پیشنهاد خود را با چند پیشنهاد دیگر تلفیق کرده و پیشنهاد بهتر و کامل‌تری را به دست آورند.

۳. روش فهرست سؤالات:

در این روش فهرستی از سؤالات مختلف تهیه می‌شود تا موجب برانگیختن قدرت تفکر و تصور فرد گردد سؤالات باید ایده برانگیز باشند. این تکنیک راهی برای به کار انداختن قدرت تصور فرد شناخته شده است.

در این روش، شیوه عمل به این‌گونه است که ابتدا موضوع یا مسئله‌ای که می‌خواهید درباره آن فکر کنید، مشخص می‌کنید. سپس سلسله سؤالاتی درباره هر مرحله از موضوع یا مسئله مطرح می‌کنید. این روش خلاقیت هنرجویان را افزایش می‌دهد و می‌تواند به صورت فردی یا گروهی مورد استفاده قرار گیرد.

۴. روش حل مسئله:

این روش یکی از روش‌های فعال تدریس است و نوعی آماده کردن فراگیران برای زندگی واقعی است. در این روش، فعالیت‌های آموزش به‌گونه‌ای تنظیم می‌شوند که در ذهن فراگیرنده (هنرجو) مسئله‌ای ایجاد شود و او با علاقه‌مندی برای حل مسئله تلاش می‌کند. این روش به صورت فردی یا گروهی اجرا می‌شود و با روش‌های سنتی کاملاً فرق دارد.

یک ضرب‌المثل چینی می‌گوید: «اگر به فردی یک ماهی بدهی، یک وعده غذای او را تأمین کرده‌ای، اما اگر به او ماهیگیری بیاموزی، غذای یک عمر او را تأمین کرده‌ای». بنابراین باید به هنرجویان یاد دهیم تا به مقتضای زمان، اطلاعات و

آموخته‌های خود را تعمیم دهند و نیروهای بالقوه را به فعل برسانند و در گستره زندگی به رفتارهای مطلوب تبدیل کنند.

اجرای این الگو دارای مراحل زیر است:

- ۱ مشخص کردن مشکل یا مسئله مورد تدریس به صورت دقیق و روشن؛
- ۲ جست‌وجوی راه‌حل‌های متعدد؛
- ۳ بررسی راه‌حل‌های متعدد؛
- ۴ انتخاب راه‌حل مناسب؛
- ۵ اجرای راه‌حل مناسب؛
- ۶ پیگیری نتایج به دست آمده.

هرچند روش حل مسئله دارای مدل‌های متفاوتی است، اما همه در این اصل سهیم‌اند که به هنرجویان یاد می‌دهند به اهدافشان دست یابند و هرچه قدرت تصمیم‌گیری و گزینش راه‌حل‌های مطلوب در هنرجویان افزایش یابد، نیازهای روزمره خود را راحت‌تر رفع می‌کنند و موفق‌تر خواهند بود. شرایطی که فراگیرنده در این روش باید داشته باشد عبارت‌اند از: توجه به مسئله، قدرت درک مسئله، تشخیص ویژگی‌های مسئله، آمادگی برای حل مسئله، قدرت تنظیم راه‌حل‌های احتمالی، قدرت گردآوری اطلاعات و تحلیل آنها، قضاوت در مورد اطلاعات گردآوری شده و تعمیم و کاربرد مسئله.

محیط و شرایط آموزشی باید به‌گونه‌ای تنظیم گردد که اگر فراگیرنده با مشکل مواجه شود، آن را درک کند و از طریق تفکر برای تمامی رویدادها، راه‌حلی جست‌وجو نماید.

این روش، نسبت به روش‌های دیگر، به زمان بیشتر و به هنرآموزان با تجربه و آشنا با روش تحقیق احتیاج دارد. اجرای آن در کلاس نیز با بیش از بیست نفر به سختی انجام‌پذیر است و امکانات زیادی می‌خواهد.

همچنین این روش فعالیت‌های مدرسه را با زندگی واقعی هنرجویان مرتبط می‌سازد و از بهترین روش‌های تربیتی برای ایجاد تفکر علمی در آنان است. باعث برانگیختن علاقه طبیعی آنان به درس می‌شود و روحیه پژوهش، انتقادگری و احساس مسئولیت را در آنان تقویت می‌کند. این روش به یادگیری پایدار آنان نیز منجر می‌گردد و باعث شکوفا شدن استعدادها و توانایی‌های آنان خواهد شد.

۵. روش ایفای نقش:

یکی از روش‌هایی که در تکوین شخصیت فردی و اجتماعی هنرجویان سهم زیادی دارد «روش ایفای نقش است» زیرا نمونه‌های کوچکی از ایفای نقش‌های زندگی است و بهتر از بقیه روش‌ها هنرجویان را در عرصه زندگی می‌آزماید. این روش، به‌عنوان یک الگوی تدریس، از دو بُعد مورد توجه قرار دارد: بُعد شخصی و اجتماعی.

در این الگو، سعی بر آن است که به یادگیرندگان کمک شود تا مفهوم وجود خویش را، در درون فضای اجتماعی که در آن زندگی می‌کنند بیابند و نکات مثبت تصورات خود را درباره خودشان، با کمک گرفتن از گروه‌های اجتماعی، روشن کنند. در جریان ایفای نقش، نمونه زنده‌ای از رفتار انسان مهیا می‌شود که به مثابه ابزاری در اختیار هنرجو قرار می‌گیرد و چون تمرکز حواس و ارتباط عاطفی در این روش زیاد است به یادگیری بهتر و مؤثرتر می‌انجامد. اجرای این الگو طی مراحل زیر صورت می‌گیرد:

- ۱ داشتن سناریو
- ۲ آماده کردن گروه (با آشنا کردن هنرجویان با مسئله، آماده‌سازی گروه، طرح سؤال برای برانگیختن تفکر)
- ۳ انتخاب شرکت‌کنندگان
- ۴ صحنه‌آرایی
- ۵ آماده کردن تماشاگران برای دیدن و نقد
- ۶ اجرای بازی
- ۷ ارزشیابی و بحث پیرامون نقد مثبت و منفی
- ۸ اجرای دوباره (انتخاب صحنه‌آرایی، آماده کردن و اجرا)
- ۹ بحث و ارزشیابی
- ۱۰ تقسیم تجارب

این روش کمک می‌کند هنرجویان احساسات خود را بروز دهند از بینش خود در نگرش‌ها، ارزش‌ها و برداشت‌های خود سود جویند، نگرش‌ها و مهارت‌های حل مسائل را به وجود آورند و گسترش دهند، از راه‌های مختلف، مواد درسی را بررسی کنند، زمینه بحث گروهی را فراهم سازند و به ایجاد شور و شوق و انگیزه درونی در فراگیران و افزایش مهارت‌های روانی - حرکتی هنرجویان، تقویت نگرش‌ها و طرز تفکر جدید و قبول ارزش‌های اجتماعی توسط هنرجویان و تقویت قدرت مدیریت و سازماندهی هنرجویان در کلاس و آینده شغلی آنها کمک می‌کند. در انتخاب شرکت‌کنندگان برای ایفای نقش به توانایی‌های جسمی و روانی آنها باید توجه شود.

۶. تدریس اعضای تیم:

همان‌گونه که از عنوان طرح برمی‌آید، مدیر یادگیری، موضوع درس را بین اعضای تیم تقسیم می‌کند، هر عضو، متن اختصاص یافته خود را به دقت مطالعه می‌کند و آن را به اعضای تیم خود تدریس می‌کند، یعنی هر هنرجو هم هنرآموز است و هم یادگیرنده. متن باید قابل تقسیم باشد، در غیر این صورت مدیر یادگیری می‌تواند موضوع درس را با سازماندهی مجدد به قسمت‌های مختلف تقسیم کند.

بعد از تدریس هر بخش توسط اعضای، آزمون جامع از تمامی بخش‌ها برگزار می‌شود و سپس کلید سؤالات در اختیار هنرجویان قرار گرفته و هنرجویان کار

خود را ارزیابی می‌کنند و به این دو سؤال پاسخ می‌دهند :

الف - هر کدام تا چه حد موضوع را خوب یاد گرفته‌اند و به دیگران تدریس کرده‌اند؟
ب - برای مؤثر بودن کار خود در تیم چه پیشنهادهایی دارند؟

در این طرح به هنرجویان کمک می‌شود تا در مورد بخش تعیین شده مسلط شوند و به‌طور مؤثر به دیگران تدریس کنند .

طرح‌های تدریس اعضای تیم و کارایی تیم ممکن است هم‌زمان استفاده شوند. استفاده نوبتی هم می‌تواند ضمن ایجاد تنوع در رشته‌ها، مهارت‌های مختلفی را آموزش دهد .

نکته قابل توجهی که در این طرح وجود دارد، بررسی و تحلیل نمرات هنرجویان در هر سؤال است. طبیعی است که هر هنرجو در سؤالات مربوط به بخش خود نمره بالاتری داشته باشد، ولی نمره دیگر سؤالات در بررسی عملکرد دیگر اعضا در فرایند تدریس نیز قابل تأمل است.

۷. بحث گروهی:

روش تدریس به شیوه بحث گروهی، گفت‌وگویی سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص و مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث است . در این روش، هنرجویان با شرکت فعال در فعالیت‌های کلامی ابعاد مختلف یک مسئله را مورد بحث قرار می‌دهند و در پایان نسبت به آن شناخت عمیق‌تری به دست می‌آورند. همچنین درک می‌کنند که دیگران نیز نظریاتی دارند و باید به نظریات آنان احترام گذاشت. استدلال کردن و گوش دادن به حرف‌های دیگران را می‌آموزند و دارای روحیه تحمل آراء می‌گردند. همچنین از طریق بحث گروهی، روابط گروهی را تمرین می‌کنند. در این روش، وظیفه اصلی هنرآموز تحلیل و ارزشیابی جریان بحث، منطق، سازمان و صحت مطالب گفته شده است. البته او می‌تواند نقش هدایت‌کننده بحث را داشته باشد و هر جا که بحث به بن‌بست برسد یا از مسیر اصلی خارج شود، آن را به مسیر اصلی هدایت کند. همچنین باید مراقب باشد که افراد بخصوصی، بحث را به خود اختصاص ندهند.

- موضوعهایی که بتوان درباره آن نظرات مختلف و متفاوت ارائه داد. فراگیران درباره موضوع، اطلاعات لازم را داشته باشند یا بتوانند کسب کنند. موضوع مورد علاقه مشترک شرکت‌کنندگان در بحث باشد. در این روش، هنرجویان بیشتر از استفاده از کتاب یا رجوع به هنرآموز، خود، موظف به یافتن نتایج، اصول و راه‌حل‌ها هستند و این در صورتی است که آنان به موضوع علاقه‌مند باشند. موضوعاتی چون ریاضیات، علوم طبیعی، مهندسی و ... برای بحث گروهی کارایی ندارند و در عوض علمی چون علوم اجتماعی، تاریخ، اقتصاد، فلسفه، علوم سیاسی و روان‌شناسی و جامعه‌شناسی با این روش قابلیت تدریس دارند.

درباره موضوعاتی که هنرجویان کمتر به آن علاقه‌مند هستند هنرآموز باید به نوعی در هنرجویان ایجاد علاقه کند و در آنها حساسیت به وجود آورد مثلاً با طرح سؤال، پخش یک فیلم و ... به عبارت دیگر، اجرای مطلوب روش بحث گروهی تا اندازه زیادی بستگی به شخصیت هنرآموز دارد. هنرآموزی که از این روش استفاده می‌کند باید قدرت تصمیم‌گیری داشته باشد. و طوری بحث را هدایت کند که موضوع به بیراهه کشیده نشود.

مراحل اجرای روش بحث گروهی

مرحله اول: آمادگی و برنامه‌ریزی

- 1 انتخاب موضوع: موضوعات و عناوین روش بحث گروهی و ارتباط آنها با هدف، باید در قالب کلمات و جملات صریح و روشن بیان شود.
- 2 فراهم کردن زمینه‌های مشترک: قبل از شروع بحث گروهی، لازم است سطح اطلاعات هنرجویان درباره موضوع یکسان شود.
- 3 تعیین نحوه آرایش شبکه‌های ارتباطی: ترتیب قرار گرفتن و نشستن فراگیران، در نوع ارتباط مؤثر است.

- رهبر گروه

- هنرجویان

- شخص مهمان

- ناظر یا ارزیاب

مرحله دوم: روش اجرای بحث گروهی

1 وظایف هنرآموز در روش بحث گروهی

الف: فراهم کردن امکانات

ب: شرکت در بحث: هنرآموز موظف است در شروع بحث، تحت عنوان مقدمه، هدف و ضوابط بحث گروهی را شرح دهد و باید نقش خود را در جریان بحث تا حد یک شنونده کاهش دهد.

ج: کنترل و هدایت بحث

2 وظایف هنرجویان در جریان بحث گروهی

هنرآموز باید نقش هنرجویان را به دقت به آنان بیاموزد. هنرجویان باید درباره موضوع از قبل مطالعه کنند، حرف دیگران را قطع نکنند، با یکدیگر صحبت نکنند، کاملاً به صحبت‌های دیگران گوش کنند و انتظار نداشته باشند که نظر آنها حتماً پذیرفته شود.

با اجرای این روش، افراد می‌توانند در عقاید و تجربیات یکدیگر سهیم شوند و خود را ارزیابی کنند، هراس افراد خجالتی کاهش می‌یابد و قدرت مدیریت و رهبری هنرجویان تقویت می‌شود. مفهوم مشارکت و تلاش برای هنرجویان روشن می‌شود،

ذهن فراگیران را پویا و فعال می‌کند، هنرجویان در پایان به دیدگاه‌های مشترک مورد توافق می‌رسند. همچنین در این روش هنرآموز نقش راهنما و کنترل‌کننده را دارد، علاقه و انگیزه هنرجویان افزایش یافته و تدریس کسل‌کننده نخواهد شد، با مشاهده رفتارها و بحث‌ها می‌توان توانایی‌های هنرجویان را سنجید، عواطف دوستی هنرجویان تقویت یافته و بهتر همدیگر را می‌شناسند، تفکر انتقادی در آنان تقویت می‌شود، سایر توانایی‌های شناختی رشد می‌یابد، توانایی سخن گفتن و مهارت‌های کلامی پرورش می‌یابد و آموزش و یادگیری بر استدلال و توجیه منطقی استوار است.

۸. همیاری:

در این روش کلیه هنرجویان به جای هنرآموز در تدریس درس شرکت دارند. ویژگی اصلی این روش مشارکت هنرجویان در انتقال مفاهیم و مطالب درسی به سایر هنرجویان می‌باشد. در یادگیری از طریق همیاری تفاوت افراد گروه باعث کارآمد شدن یادگیری می‌شود. یکی از هدف‌های یادگیری از طریق این روش این است که هنرجویان یاد بگیرند با هر کسی کار کنند و از این طریق موجب بالا رفتن پیشرفت تحصیلی فراگیران، ایجاد ارتباط مثبت و انتقال تجاربی به آنها می‌شود که برای توسعه اجتماعی، روانی و شناختی سالم به آن نیاز دارند. روش یادگیری از طریق مشارکتی با روش همیاری کاملاً متفاوت است. ترغیب هنرجویان به فعالیت در گروه‌های کوچک به منظور کمک به یکدیگر در یادگیری مطالب درسی فصل مشترک تمامی این روش‌هاست. برای اینکه گروه‌های همیار موفق شوند هنرآموز سه چیز را باید رعایت کند: رفتار همه هنرجویان را زیر نظر داشته باشد نتایج حاصل از مهارت‌های اجتماعی‌ای را که هنرجویان به کار می‌برند برای آنان توضیح دهد. در مواقع مناسب برای آموزش مهارت‌های ضروری در کار گروه‌ها مداخله کند.

بعضی از روش‌های هم‌یاری را چنین می‌توان بیان کرد:

۱ گروه‌های پیشرفت تیمی هنرجویان: در این روش هنرجویان به گروه‌های یادگیری ۴ نفری تقسیم می‌شوند هنرجویان از نظر سطح کارایی، همگن می‌شوند. پس از ارائه درس توسط هنرآموز به منظور حصول اطمینان از یادگیری تک تک اعضاء هنرجویان به فعالیت‌های درون گروهی می‌پردازند در پایان تمامی هنرجویان باید در آزمون‌های انفرادی که نمی‌توانند در آنها به یکدیگر کمک کنند شرکت نمایند. نمرات هنرجویان با میانگین نمرات قبلی آنها مقایسه می‌شود تا عملکرد و میزان پیشرفت آنان تعیین گردد این روش در تدریس موضوعاتی نظیر ریاضیات، زبان، علوم اجتماعی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲ رفاقت و مسابقه تیمی: روش تدریس هنرآموز و کار گروهی در این روش،

کاملاً مشابه روش قبلی است با این تفاوت که هنرجویان به جای شرکت در آزمون در مسابقات شرکت می‌کنند.

۳ یادگیری انفرادی با یاری گرفتن از تیم: در این روش نیز تیم‌های چهار نفره از هنرجویانی که در سطح کارایی متفاوت هستند تشکیل می‌شوند و به تیم‌هایی که عملکرد مطلوب داشته‌اند گواهینامه اعطا می‌شود و در این روش یادگیری مشارکتی با آموزش فردی در می‌آمیزد.

۴ تقسیم موضوع به بخش‌های مختلف: هنرجویان برای کار روی موضوع درس که به بخش‌های مختلف تقسیم شده است تیم‌های شش نفره تشکیل می‌دهند برای مثال زندگی‌نامه را می‌توان به بخش‌های گوناگونی از قبیل سال‌های نخستین زندگی، نخستین موفقیت‌ها، مسائل باقیمانده سال‌های عمر و نقش آن در تاریخ تقسیم کرد. انگیزه توجه به مطالب و کار همه تیم‌ها در سایرین تقویت می‌شود.

۵ پژوهش گروهی: در حقیقت یک طرح عمومی، اداره کلاس است که طبق آن هنرجویان در گروه‌های کوچک در برنامه‌ریزی مشارکتی فعالیت می‌کنند با انتخاب عنوان مطالب مورد مطالعه هر گروه آن را به بخش‌های کوچک‌تر تقسیم می‌کند و هر بخش را یکی از اعضا مطالعه می‌کند و در آخرین مرحله هر یک از گروه‌ها مجموعه آموخته‌ها و یافته‌های خود را به صورت یک کار گروهی به بقیه کلاس ارائه می‌دهد.

۶ طرح کارایی تیمی: در این روش هر یک از اعضای تیم، دانش خود را قبل از بحث تیمی ارزیابی می‌کند بعد از یک مرور اولیه هر فراگیر به یک سری سؤال که قرار است آموخته شود پاسخ می‌دهد سپس اعضای تیم در مورد هر یک از پاسخ‌ها با یکدیگر بحث می‌کنند تا به توافق برسند. از آنجایی که اعضای تیم باید در مورد بهترین پاسخ به توافق برسند شرکت‌کنندگان این فرصت را پیدا می‌کنند تا اطلاعات رد و بدل کنند و دلایلشان را توضیح دهند، دلایل و شواهد را با دیگر دلایل اعضا ارزیابی می‌نمایند. در این روش کلید پاسخ‌ها باید دلیل درست و نادرست بودن هر جواب را توضیح دهند تا اعضای تیم بتوانند درک عمیقی از بهترین پاسخ به دست آورند در این طرح در فراگیران ایجاد انگیزه می‌شود کنجکاوی ذاتی فراگیر در این است که چرا دیگران به این صورت فکر می‌کنند و فراگیر را مشتاق می‌سازد تا دیگر اعضای تیم را علاقه‌مند نموده و یا حتی تحت تأثیر قرار دهد.

۹. روش گردش علمی:

این روش گاهی برای مطالعه جامعه است که با توجه به هدف‌های معین آموزشی از طرف هنرآموز و شاگرد طراحی و تنظیم می‌شود. اولین مسئله در استفاده از این روش میزان ارزش، ظرفیت و کیفیت گردش علمی است. این روش می‌تواند در

محدوده زمانی از یک ساعت تا یک ماه اجرا شود. اگر انتظار داشته باشیم که از این روش نتایج خوبی حاصل شود، باید قبل از اجرا به طراحی بپردازیم تا در کسب هدف‌های آموزشی به اطمینان بیشتری برسیم. این روش برای همه دروس، قابلیت اجرایی ندارد. همچنین از نظر رفت و آمد و بیمه و تغذیه هزینه‌های مالی زیادی دربردارد که جز در شرایطی مقرون به صرفه نیست. برنامه‌ریزی و مشخص کردن هدف در برنامه‌ریزی برای بازدید ضروری است.

۱۰. روش پروژه (طرح)

مفهوم کلمه پروژه (طرح) تا سال ۱۹۰۰ م. در نزد عموم عبارت از یک مسئله وسیع و مهم بود که صرفاً جنبه عملی داشت. ولی بعدها شامل مفاهیم گسترده‌ای از فعالیت‌های نظری و عملی شد.

این روش در موقعیت‌های طبیعی ارزش تربیتی دارد و جنبه تجربی آن زیاد است. زیرا مهارت‌های مورد نظر را به نحو شایسته‌ای تقویت می‌کند. این روش در کسب مهارت‌های اساسی زندگی فراگیران نقش اساسی دارد در جوامع پیشرفته «یکی از اهداف برنامه‌های تعلیم و تربیت» تکوین شخصیت افراد برای کسب مهارت‌های اساسی زندگی است. در این زمینه «ارتقای قدرت مدیریت برنامه‌ریزی و کنترل» از محورهای مهم به حساب می‌آید و در جهت نیل به این اهداف انتخاب روش‌های فعال تدریس، زمینه‌های مناسب را فراهم خواهد آورد.

در این روش، هنرجویان مقدمات لازم را فراهم می‌کنند و برای انجام دادن پروژه برنامه‌ریزی می‌نمایند و در ادامه برای اجرای صحیح آن به سازماندهی می‌پردازند و طبق اهداف و برنامه زمانی، موضوع مورد نظر را شروع می‌کنند و به پایان می‌رسانند. نکته مهم در این روش، مورد استفاده قرار گرفتن آن در موقعیت‌های خارج از کلاس، یعنی در فضای زندگی واقعی است.

ویژگی‌های روش پروژه

۱ در روش پروژه اول ارتباط آن با عواملی که باید مورد مطالعه قرار گیرد معین می‌شود.

۲ مرحله به مرحله بودن کار موجب نظم کنترل مرحله‌ای می‌شود.

۳ یادگیری بسیار عمیق است و پیشرفت هنرجویان بسیار زیاد و کاملاً محسوس است.

۴ هنرجویان اعتماد به نفس پیدا می‌کنند و بین آنها و هنرآموز رابطه صحیح آموزشی برقرار می‌شود.

۵ رفتارهای اجتماعی مانند «همکاری»، «تعاون»، «احساس مسئولیت»، «انضباط در کارها»، «فعالیت» صبر و تحمل عقاید مخالف در هنرجویان تقویت می‌شود.

۶ مهارت‌های تحقیق و پژوهش را می‌آموزند.

۷ توانایی‌های گوناگون در هنرجویان بروز می‌کند.

۸ فعالیت آموزشی با میل و رغبت انجام می‌شود و تحمیلی نیست.

۹ بسیاری از دشواری‌های تربیتی به دلیل فعال بودن هنرجویان در ضمن اجرای این روش از بین می‌رود.

مراحل پروژه عبارت است از:

۱. **تعیین موضوع و هدف:** موضوع و هدف باید با استفاده از اصول روانشناسی و علاقه‌مندی هنرجویان تعیین شود.

۲. **ارائه طرح:** با بحث و گفت‌وگو طرح مشخص شود، سپس به هنرجویان فرصت طراحی می‌دهند.

۳. **اجرا:** نقش هنرآموز تهیه کردن وسایل لازم و مورد نیاز است و هنرجویان، با توجه به علاقه‌مندی و توانایی، فعالیت را برعهده می‌گیرند تا آن را در زمان تعیین شده ارائه دهند.

۴. **قضاوت و ارزشیابی:** ارزشیابی صحیح و انتقادات سازنده در اصلاح و تکمیل پروژه تأثیر به‌سزایی دارد.

این روش به هنرآموزان باتجربه و مسلط بر کارهای پروژه نیاز دارد.

همچنین روحیه مسئولیت‌پذیری را در هنرجویان می‌پروراند و جنبه عملی و اجرایی را محور فعالیت‌هایشان قرار می‌دهد، انگیزه درونی آنان را تقویت می‌کند و اعتماد به نفس را در آنان افزایش می‌دهد.

۱۱. روش آموزش تلفیقی:

روش آموزش تلفیقی محیط را برای یادگیری، پراکنجه و فعال می‌سازد. بنابراین برای تأمین نیازهای جامعه امروز، که عصر پیشرفت سریع فناوری است، بسیار ضروری است. این روش فرصت می‌دهد تا با استفاده از یک موضوع درسی، اطلاعات گوناگون و گسترده‌ای را پیرامون ابعاد مختلف آن به‌دست آوریم و با تلفیق این اطلاعات، یاددهی و یادگیری را به صورت یک کل بنگریم؛ همان طور که مصداق آن در زندگی واقعی فراوان است. روش آموزش تلفیقی که به آن «برنامه میان‌رشته‌ای» نیز می‌گویند فراگیرنده را مستقیماً درگیر انجام کار می‌کند و با استفاده از روش‌های گوناگون، مفاهیم را از ابعاد گوناگون مورد بررسی قرار می‌دهد.

در آموزش یک مفهوم به کودکان، به دلیل محدودیت‌هایی که در درک کامل موضوع، مدت زمان و تمرکز کوتاه برای برنامه‌ریزی‌های آموزشی دارند. استفاده از روش تلفیقی لازم است. زیرا زمانی که می‌خواهیم به کودکی، به‌طور مثال ساعت را آموزش دهیم، باید بین آموزش اعداد، حرکات، صدا و نمایش هنر تلفیق ایجاد کنیم. امروزه، توجه به هوش چندگانه و به کارگیری آن در آموزش بهتر، این تلفیق ضروری است.

۱۲. روش آزمایشی:

اساس این روش بر اصول یادگیری اکتشافی استوار است. در این روش مستقیماً چیزی آموزش داده نمی‌شود بلکه موفقیت و شرایطی فراهم می‌شود تا شاگردان خود از طریق آزمایش به پژوهش بپردازند و جواب مسئله را کشف کنند. این روش نیازمند امکانات خاصی نیست و برای موضوعات علوم تجربی و روانشناسی و سایر علوم، روشی مفید است.

بنابراین روش آزمایشی در آموزش کودکان و بزرگسالان روشی مطلوب و مؤثر است و جایگاه ویژه‌ای در روش‌های آموزشی دارد. اما باید به چند نکته مهم توجه داشت: انتخاب فضا و ابزار برای اجرای هدف‌های تعیین‌شده (وسایل، مواد و محل دقیق)؛ برنامه‌ریزی صحیح برای اجرای گام به گام تدریس؛ آمادگی هنرآموز با تجربه و خبره برای پاسخ‌گویی به سؤالات (توضیح نکات ضروری و جلسات بحث و گفت‌وگو بعد از آزمایش).

این روش کیفیت یادگیری را افزایش می‌دهد و یک عامل بسیار برانگیزنده در فعالیت‌های آموزشی است. برای ارضای حس کنجکاوی و تقویت نیروی اکتشاف و اختراع و پرورش تفکر انتقادی شاگردان بسیار مفید است. نظر به اینکه یادگیری از طریق تجارب مستقیم حاصل شده، یادگیری آن با ثبات‌تر و مؤثرتر است. همچنین انگیزه مطالعه و تحقیق را در هنرجویان افزایش می‌دهد و در آنها اعتماد به نفس ایجاد می‌کند. ضمن اینکه فعالیت‌های آموزشی را برای فراگیران جذاب و شیرین می‌نماید و بازده یادگیری آن، نسبت به سایر روش‌ها، بسیار بالاست اما دسترسی نداشتن به امکانات و محدودیت زمانی مانع از کارایی آن می‌شود.

طرح درس

نظر به اینکه ارائه طرح درس راه‌گشای تدریس می‌باشد، لازم است هنرآموزان محترم برای اجرای هر چه مطلوب‌تر فرایند یاددهی - یادگیری به برنامه‌ریزی در این زمینه بپردازند. به‌طور کلی فعالیت‌هایی که لازم است برای تدریس انجام شود در سه بخش زیر خلاصه می‌شود:

الف) فعالیت‌های قبل از تدریس

۱ طراحی آموزشی

- ۱-۱- تعیین هدف‌های کلی آموزش
- ۱-۲- تعیین هدف‌های توانمندساز
- ۱-۳- تعیین پیش‌نیازهای درس
- ۱-۴- تنظیم سؤالات ارزشیابی تشخیصی

۱-۵- تعیین مراحل تدریس با توجه به محتوا

۱-۶- تعیین الگوی تدریس (روش تدریس)

۱-۷- تعیین رسانه

۱-۸- تعیین نظام ارزشیابی

۲- پیش‌بینی ایجاد محیط متناسب آموزشی

ب) فعالیت‌های ضمن تدریس

۱- فعالیت‌های آغازین درس

۲- فعالیت‌های ارائه درس

۳- فعالیت‌های تکمیلی درس

۴- فعالیت‌های پایانی درس

ج) فعالیت‌های بعد از تدریس

۱- بررسی میزان پیشرفت دانش‌آموزان

۲- بررسی میزان موفقیت تدریس در رسیدن به هدف‌ها از نظر محتوا، روش و رسانه

در خاتمه یک نمونه جدول طرح درس پیشنهادی برای یک جلسه آموزشی ارائه می‌شود که می‌تواند با توجه به تبحر و تجربه هنرآموزان محترم تکمیل گردد.

طرح درس پیشنهادی برای یک جلسه آموزشی

مشخصات کلی	شماره طرح درس:	نام درس:	موضوع درس:	پایه:	تعداد هنرجو:
	منطقه:	نام واحد یادگیری:	صفحات:	کلاس:	
مدرسه:	تاریخ اجرا:	مدت اجرا:	واحد:	هنرآموز	
	دقیقه	دقیقه	استادکار		
فعالیت‌های قبل از تدریس	۱- هدف کلی:				
	۲- اهداف توانمند ساز:				
	۳- تعیین پیش‌نیازهای درس				
	۴- تنظیم سؤالات ارزشیابی تشخیصی				
	۵- روش‌های تدریس:				
	۶- رسانه‌های آموزشی:				
	۷- ابزارهای آموزشی				
	۸- فضاهاى آموزشى:				
فعالیت‌های ضمن تدریس	۱- فعالیت‌های آغازین: پیام روز:				
	زمان به دقیقه	فعالیت‌های اولیه: (سلام و احوالپرسی - حضور و غیاب - بازدید تکالیف و ...)			
		ارزشیابی تشخیصی:			
	زمان به دقیقه	انتظارات	آماده‌سازی (زمینه‌سازی):		

زمان به دقیقه	انتظارات	فعالیت‌های فراگیران (فردی - گروهی)	۲- فعالیت‌های ارائه درس: فعالیت‌های هنرآموز	
			۳- فعالیت‌های تکمیلی درس: جمع‌بندی	
			۴- فعالیت‌های پایانی درس: نتیجه‌گیری و انجام فعالیت‌ها	
			ارزشیابی تکوینی (مرحله‌ای): - بررسی میزان موفقیت تدریس در رسیدن به اهداف	
			- تعیین تکلیف	فردی:
				گروهی:
			- معرفی سایر منابع مرتبط با درس:	
			- موضوع جلسه آینده و اقدامات لازم:	

فعالیت‌های ضمن تدریس

فعالیت‌های بعد از تدریس

نمونه طرح درس تکمیل شده برای یک جلسه آموزشی

شماره طرح درس:	نام درس: مراقبت از سلامت کودک		موضوع درس:	پایه: ۱۰	تعداد هنرجو:
	واحد یادگیری: کنترل بیماری‌های شایع کودکان		صفحات:	محل ارائه:	
منطقه:	تاریخ اجرا:		مدت اجرا:	واحدکار:	هنرآموز
مدرسه:			۹۰ دقیقه		استادکار
فعالیت‌های قبل از تدریس	۱- هدف کلی درس: کنترل بیماری‌های شایع کودکان				
	۲- اهداف توانمند ساز: مهم‌ترین بیماری‌های ناشی از آلودگی‌ها را در کودکان توضیح دهد.				
	۳- روش‌های تدریس: پرسش و پاسخ، فعالیت گروهی، سخنرانی				
	۴- رسانه‌های آموزشی: تخته گچی یا ماژیکی، رایانه (فایل پاورپوینت)				
	۵- ابزارهای آموزشی: ماژیک، گچ، دستگاه رایانه				
	۶- فضاهای آموزشی: کلاس و کارگاه بهداشت				
فعالیت‌های ضمنی تدریس	۱- پیام روز: کودکان در برابر بیماری‌ها بیشتر آسیب پذیرند.				
	زمان به دقیقه ۱۰	۲- فعالیت‌های اولیه: (سلام و احوالپرسی - حضور و غیاب - بازدید تکالیف و گروه‌بندی ...)			
	۵	۳- ارزشیابی تشخیصی: بیماری یعنی چه؟ چرا علائم بیماری‌ها با یکدیگر متفاوتند؟ چگونه بیمار می‌شوید؟ چرا باید بیماری‌ها را بشناسیم؟			
	زمان به دقیقه ۳۰	انتظارات	۴- آماده‌سازی (زمینه‌سازی): فعالیت‌های فراگیران به صورت گروهی است با یک فعالیت شروع می‌شود در گروه‌های سه نفره به سؤالات زیر پاسخ دهند و نتیجه را در کلاس ارائه دهند. ۱- تاکنون به چه بیماری‌هایی مبتلا شده‌اید؟ ۲- چگونه به این بیماری مبتلا شده‌اید؟ ۳- هر یک از بیماری‌ها چند روز طول کشید؟ ۴- فکر می‌کنید چگونه می‌توانستید از ابتلا به بیماری پیشگیری کنید؟ پس از جمع‌بندی و نتیجه‌گیری پاسخ‌های هنرجویان، ارائه متن اصلی درس شروع می‌شود.		

زمان به دقیقه	انتظارات	۵- ارائه درس: فعالیت‌های هنرآموز ارائه کلید واژه‌ها: بیماری‌های عفونی - آلودگی - کنترل ارائه محتوای درس: تعریف بیماری عفونی ضرورت اهمیت آشنایی با بیماری‌های شایع کودکان انواع عوامل بیماری‌زا انواع بیماری‌های کودکان بر حسب علت آن	فعالیت‌های ضمن تدریس
		فعالیت‌های فراگیران (فردی - گروهی) شرکت در فعالیت‌های گروهی جمع‌بندی نظرات اعضای گروه ارائه آن برای گروه‌های دیگر یا کلاس	
		۶- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری با توجه به شایستگی‌های غیر فنی: مسئولیت‌پذیری، علاقه‌مندی، رعایت نظم	فعالیت‌های بعد از تدریس
		۱- ارزشیابی تکوینی (مرحله‌ای): بیماری‌های عفونی را تعریف کنید. ضرورت اهمیت آشنایی با بیماری‌های شایع کودکان را فهرست کنید. عوامل بیماری‌زا را نام ببرید. انواع بیماری‌های کودکان را بر حسب علت آن فهرست کنید.	
		۲- تعیین تکلیف فردی: در مورد یکی از بیماری‌های دوران کودکی تحقیق کنید. گروهی: انواع بیماری‌های جدول را بر حسب عوامل بیماری‌زا به صورت روزنامه دیواری ارائه دهید.	
		۳- معرفی سایر منابع مرتبط با درس:	
		۴- موضوع جلسه آینده و اقدامات لازم: ویروس‌ها / فعالیت ۳ و ۴	